

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Projekts „Nevalstisko organizāciju aktīvas un kvalitatīvas līdzdalības nodrošināšana līdumu piemēšanai publiskajā sektorā un ES politikas īstenošanai mērniecības nozarē”.

(līguma Nr. 1DP/1.5.2.2.2/12/APIA/SIF/018/138)

92.07% no Projekta finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību.

Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

ziņojums

PROFESIONĀLĀS VIDES SAKĀRTOŠANAS NOSACĪJUMI

**aprēķins par sertifikācijas darba grupas
apzinātajiem problēmā jumiem**

Šis ziņojums par profesionālās vides sakārtošanu ir veidots ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu. Par ziņojumu „Profesionālās vides sakārtošanas nosacījumi” atbild Latvijas Mērnieku biedrība, Latvijas Kartogrāfu un Ģeodēzistu asociācija un darba grupas vadītājs Juris Vītols.

Rīga – 2014

Ievads

Sabiedrības integrācijas fonda Eiropas sociālā fonda projekta „Nevalstisko organizāciju aktīvās un kvalitatīvās līdzdalības nodrošināšana līdumu pieņemšanai publiskajā sektorā un ES politikas īstenošanai mērniecības nozarē” ietvaros Latvijas mērnieku biedrība un Latvijas Kartogrāfu un ģeodēzistu asociācija izveidoja Sertificācijas darba grupu ar mērķi sākot mērniecības nozares profesionālo vidi, izzināt problēmas sertifikācijas jomā un novērst nepilnības.

Sertificācijas darba grupas sapulces notika atklāti. LMB un LKA biedri sāma personīgus uzaicinājumus piedalīties darba grupas sapulcēs un portāla www.mernieks.lv tika publicēta rēķine visiems interesentiem (<http://www.mernieks.lv/article/2051>).

Laika periodā no 2013.gada 1.decembra līdz 2014.gada 30.septembrim darba grupa pulcējās uz septiņiem sēdēm, kurās piedalījās vidēji 10-11 nozares pārstāvji no abām biedrībām un abām sertifikācijas institūcijām.

Ziņojumā apkopoti problēmjautājumi, kurus Sertificācijas darba grupa apzināja, un kuru risināšanai nepieciešams veikt virkni grozījumu Ministru kabineta 2010.gada 1.novembra noteikumos Nr.1011 „Personu sertificēšanas un sertificēto personu uzraudzības kārtība ģeodēzijā, zemes ierīcībā un zemes kadastrālajā uzdevumos” un ar to saistītajos normatīvajos aktos.

Ziņojumā norādītie problēmjautājumi ir tikai apzināti daļa no problēmu kļūstā, kurai nepieciešama steidzama risināšana. Šajā nolūkā LMB un LKA uzskata par nepieciešamu vērsties LR Tieslietu ministrijā ar lūgumu iekavēt savas 2015.gada aktivitāšu plānā MK noteikumu Nr.1011 atvēršanu grozījumiem.

Ziņojum lietotie saīsinājumi:

LMB – Latvijas Mācnieku biedrība

LKA – Latvijas Kartogrāfu un ģeodēzistu asociācija

VZD – Valsts zemes dienests

MK noteikumi Nr.1011 - Ministru kabineta 2010.gada 1.novembra noteikumi Nr.1011 „Personu sertificēšanas un sertificēto personu uzraudzības kārtība ģeodēzijā, zemes ierakstos un zemes kadastrālajām uzdevībām”

PROBLĒMĀJĀTĀJUMI.

1. SERTIFICĀTAS PERSONAS PALĒGA STATUSA IEVIEŠANA.

Neskatoties uz to, ka mērniecības darbu tehniskais nodrošinājums turpina strauji attīstīties, joprojām tikai mērniecība daudzas sertificētas personas savā darbā izmanto instrumentus ar kuriem iespējams veikt mērījumus bez palēgalīdzības. Līdz ar to ir tikai loģiski, ka līdz ar mērnieku tiek uzkrāti dati arī par palēgiem.

Lai sasniegtu mērniecības augstu profesionālo līmeni, līdzīgi kā citās profesijās, arī mērniekam patstāvīga darba uzsākšanai ir nepieciešams iegūt pilnvērtīgas un plašas praktiskās zināšanas, kuras, diemžēl, augstskolas nevar pilnībā nodrošināt. Vienlaicīgi ar palēga piesaistīšanu, mērnieks nodrošina un uzņemas atbildību arī par viņa praktisko izglototību. Tādējādi, pretendējot uz sertificētas amēšanu palēgs, kurš noteiktu laiku ir praktizējis pie mērnieka, prāliecināši spā apliecināt ar savu pieredzi.

Uzdoto brādi par optimālu esamāzīnušā modeli, kur vienai sertificētai personai var būt ne vairākkādi palēgi katrā sertificēta veidā, un lai palēgs varētu iegūt sertificētu, viņa pieredzei jābūt vismaz divu gadu apmērā. Bez tam nepieciešams definēt arī personas, kuras var iegūt palēga statusu, nosacījumus šā statusa reāistrāšanai, palēga pienākumus, tiesības un atbildību.

Palēga statusa ieviešana ir vērstā uz tās saucamo „svešu darbu” parakstāšanas izskaušanu. Šādu darbu pastāvāšanas iespēja ir minētā gan MK noteikumos Nr.1011 un par šādu negodprātīgu praksi vairākkārtīgi ziņojis VZD.

2. SERTIFICĀŠANAS PRASĪBAS UN PĀRBAUDES (EKSPERTĪBĒS).

Beidzoties MK noteikumos Nr.1011 noteiktajam termiņam, kad iespējams iegūt sertifikātu ar atvieglotām izglītības prasībām, krasi mainīs prioritētes pretendentu atbilstības izvērtēšanu un sertifikācijas pārbaudes (eksperimentā) organizāciju.

Precizējot MK noteikumos Nr.1011 izglītības kritērijus un sasaistot tos ar attiecīgām augstskolu programmām, tiek nodrošināta pārbaude par pretendenta teorētiskajām zināšanām. Tādā sertifikācijas pārbaudes organizācijā tiek uzsvērs uz pretendenta praktisko iemaņu pārbaudi. Šajā gadījumā jāpārskata MK noteikumu Nr.1011 sadaļu par sertifikācijas pārbaudēm iekārtu jautājumiem (jautājumu blokiem un to skaitu) un jāpapildina noteikumi ar prasībām praktisko zināšanu pārbaudei, piemēram, iesniegto pieredzes apliecinājošo darbu analīze, kā arī jānosaka profesionālās pilnveides nepieciešamā sertifikāta darbības laiks.

Tāpat secināts, ka patreiz MK noteikumos Nr.1011 ietvertā norma par aizliegumu publiskot sertifikācijas pārbaudes jautājumus būtu papildināma ar nosacījumu, ka pārbaudes laikā ir iespējama izmantot spēkā esošos normatīvos aktus. Speciālistam atbildot uz konkrētiem jautājumiem ir nevis jāzin normatīvais akts no galvas, bet jāspēj orientēties likumos un noteikumos, un jāspēj atrast piemērojamo normatīvu.

3. SERTIFIKĀTU VEIDI

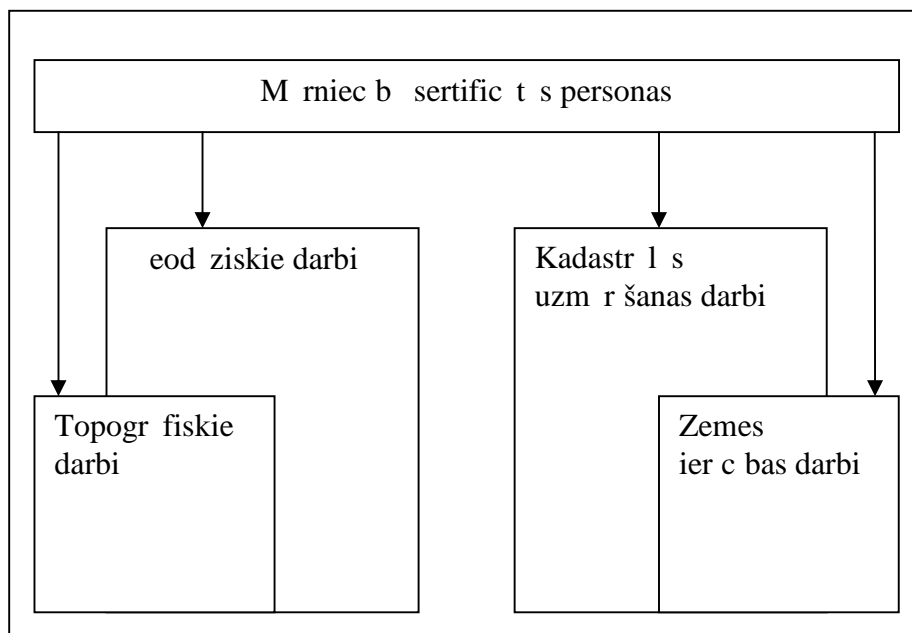
Izvērtējot nozares jomas, līdz šim izpildīto darbu darbu kvalitāti, pieauts kādas un iespējamos riskus, kā arī, lai optimizētu katrā sertifikāta auts darbības, konstatēts, ka patreizējais sertifikātu veidu modelis ir jāoptimizē.

Eodzijas jomas sertifikāts aptver visplašāko darbu jomu – topogrāfiju, eodziskos darbus būvniecībā, vietējot kļu pilnveidošanu, aeronavigācijas objektu uzņemšanu u.c. Lielkāda sertifikāto eodzistu izpilda topogrāfiskos darbus, daudz maz kā būvniecības darbu izpildītji, ar vietējot kļu pilnveidi nodarbojas apdesmit sertifikātu eodzistu un aeronavigācijas jomā darbus izpilda vēl mazāk. Saskatām pamatojumu nodalīt biežāk sastopamos darbus ar atsevišķu sertifikātu, bet darbiem ar augstāku precizitāti un atbildības līmeni izdalīt papildus prasības citmēr uzskaitītā jomām. Jānorāda, ka šākotnāji nozarei jau bija dalījusi sertifikāts jomas – topogrāfiskie darbi un eodziskie darbi būvniecībā (līdz 2010. gadam). Ar citā valstīs ir vairāku līmeņu eodzisko darbu sertifikāti.

Vērtējot zemes kadastrālās uzņemšanas darbu un zemes ierīcības darbu veicēju kompetences ir konstatēts, ka lielākā daļā kadastrālās uzņemšanas darbu veicējiem papildus ir arī zemes ierīcības darbu veicēja sertifikāts. No kopējā sertifikāto personu skaita ~30% ir sertifikāts gan zemes ierīcībā, gan zemes kadastrālā. Tas apstiprina pierliecību, ka jebkuram kadastrālās uzņemšanas darbu veicējam ir zināšanas un iemaņas zemes ierīcības projektu izstrādāt. Tādāspeciālistam nākas maksāt par savām zināšanām divas reizes.

Tostarp diskusija par radušos situāciju ir aizsākta ar Māriņecības konsultatīvā padomē (18.09.2014. sēde), kur izvērtēta problēmsituācija, kādā zemes ierīcības projektu nav iespējams realizēt dabā. VZD piedāvājā apspriest divus risinājuma variantus, no kuriem vienā piedāvāts dot tiesības mēriekam pašam izstrādāt zemes ierīcības projekta precizitājumus, ko saskaņot ar pašvaldību un pievienot mēriecības dokumentiem.

Darba grupā ir atbalstīti ierosinājumi MK noteikumu Nr.1011 grozījumos paredzēt divus līmeņus (eodzija un kadastrālā mēriecība) un katrānot mēveidot divus līmeņus, kurāugstākā līmeņa (eodzijas darbu un kadastrālās uzņemšanas darbu) sertifikāts pieaujāveikt zemes kā līmeņa sertifikāta (topogrāfijas un attiecīgi – zemes ierīcības) darbus (*skat. shēmu Nr.1*).

(shēma Nr.1)

Tas nozīmē, ka mācītājs ar sertifikātu ēd zisko darbu veikšanai var veikt arī topogrāfiskās uzņēmības darbus, bet mācītājs, kas iegūvis sertifikātu topogrāfisko darbu veikšanai, nedrīkst veikt ēd ziskos darbus. Tas pats attiecināms arī kadastrālās uzņēmības veicējiem un zemes ierīcētājiem.

4. SODA SANKCIJU KONKRETIZĀCIJA.

Sertifikācijas institūcijas ir saskaršas ar problēmu, kas rodas sertifikācijas darbības apturēšanas vai anulēšanas piemērošanā par konstatētiem profesionālās darbības pārkāpumiem. Tostarp pie sodu piemērošanas pretrunām MK noteikumu Nr.1011 izpratnē noved ar apstākļiem, ka konstatēto pārkāpumu novēršana nav iespējama. Secinot, ka piemērojami sodi par konstatētiem pārkāpumiem ir neadekvāti un uzskaitot pārkāpumu novēršana faktiski var būt ar neizpildītu.

Risinājumam ir iespējami vairāki modeļi. Nodalot „b tiskus” pārkāpumus, no „neb tiskiem” pārkāpumiem (kuru novēršana neietekmē gala rezultātu), nepieciešams MK noteikumu Nr.1011 papildināt ar sodu brīdinājuma veidā, noteikt brīdinājumiem maksimālo skaitu vai citus kritērijus. Nepieciešams pārskatīt patreizējos pārkāpumu veidus un dot iespēju sertifikācijas institūcijām veikt uzraudzības pārbaudes ne tikai pabeigtajos darbos, bet arī darbu izpildes procesā. Tādējādi tiktu objektīvāk izvērtēta sertificētās personas izpratne par veicamajām darbībām, pastāvtu iespēja izvairīties no kļūdaina dokumenta sagatavošanas.

Konstatējot, ka anulēto sertifikātu izņemšana no reģistriem var novest pie situācijas, kad persona var vērsties citā sertificēšanas institūcijā jauna sertifikāta saņemšanai. Ja dati par anulēto sertifikātu vairs nav publiski pieejami, sertifikācijas institūcijai nav redzamu šādu jaunu sertifikātu izsniegšanu. Tādā veidā, vai nu jāparedz sertifikācijas institūcijām savstarpēji pārbaudīt katru pretendenta otrā institūciju, kas ir neefektīvi, vai paredzēt informāciju reģistros saglabāt vismaz 2 gadus, kas ir noteiktais laiks, kad var atkārtoti pretendēt uz sertifikāta saņemšanu, ja tas ticis anulēts.

5. SERTIFIKĀTĀ DARBĀS BRĪVPRĒTĀGA APTURŠANA VAI ANULŠANA.

Patreiz MK noteikumu Nr.1011 izpratnē sertificētā persona pēc savas vēlības var pieteikt viengrīdīgu sertifikāta anulšanos, bet nav paredzēta iespēja pēc sertificētas personas lūguma apturēt sertifikāta darbību uz laiku.

Objektīvu iemeslu dēļ, sertificētā persona kādu laiku nevar vai izvēlas neveikt savu profesionālo darbību. Apzinot nozārstējošo vecuma amlitdu un to, ka nozārstē ir daudz „daudzdzimuma” pārstāvju, par iemeslu darbības pārtraukšanai uz laiku varam minēt gan veselības stāvokli, gan bērnu kopšanas atvaļinājumus.

Iepriekš norādītajos gadījumos, pie nosacījuma ka visi iesāktie darbi ir pabeigti vai nodoti citai sertificētai personai, būtu pieļaujama brīvprātīga sertifikāta darbības apturšana un atbrīvošana no uzraudzības maksas ar laika ierobežojumu no 1 līdz 2 gadiem.

Patreiz tiek turpināts darbs pie iespējamām situācijām, to analizēs un iespējamiem risinājumiem, kad sertifikāta apturšanas periodā rastos nepieciešamība novērst konstatētās problēmas.

6. VALSTS NODEVA.

Valsts iestāžu funkciju un ar to saistīto finansējumu deleģēšana nevalstiskām organizācijām vairāk ir aktualizāta un pārrunāta, taču atsaucība no valsts puses nav saņemta. Līdz šim nozares speciālisti un profesionālās organizācijas nav saņēmušas kādus valsts budžeta līdzekļus. Pat vairāk - no valsts institūcijām ir saņemti izvērtējumi, kā nozarē notiek „pašregulācija”. Līdz ar to prasība par valsts nodevas iekasēšanu no MK noteikumiem Nr.1011 b tieši izslēdzama.

7. APDROŠINĀŠANA.

Pateiz j MK noteikumu Nr.1011 redakcijā ir reglamentāta katra sertificētās personas civiltiesiskā atbildības apdrošināšanai.

Veicot izpildes darbus par apdrošināšanas gadījumiem mērniecībā, nākas secināt, ka mērniecības nozarē strādājošie nodrošina apdrošinātjus ar regulāriem ienākumiem. Pēc Apdrošinātju asociācijas datiem kopš 2008. gada apdrošināšanas izmaksas sastāda vidēji vien 3000 EUR. Ņemot vērā to, ka ar apdrošināšanas risku izvērtēšanas un izmaksu noteikšanas kritērijiem jādiskutē tieši ar apdrošinātjiem, MK noteikumos Nr.1011 tomēr jāiestrādā dažas pamatprasības, kas jāparedz apdrošināšanas līgumu nosacījumos:

- a) Ņemot vērā to, ka lielākā daļa sertificēto personu strādā uzņēmumos, jādefinē atšķirīgi atbildības limiti atsevišķai personai un uzņēmumam;
- b) Nepieciešams skaidri norādīt apdrošināšanas līgumos iekaujama retroaktīvā perioda termiņu;
- c) Nepieciešams skaidri norādīt pagarinātā pieteikuma iesniegšanas termiņus.

Tā kā augšminētais ir saistīts ar ikgadīgo apdrošināšanas izmaksu pieaugumu katrāi sertificētai personai, jāturpina diskusiju par apdrošināšanas samērīgumu un nepieciešamību katrā nozarē.